

Regenerácia dubového lesa prirodzenou cestou

ZA NAJVÄČŠÍ NEDOSTATOK PORTUGALSKÉHO LESNÉHO HOSPODÁRSTVA POVAŽUJÚ TAMOJŠÍ LESNÍCI ABSENCIU ÚSPEŠNÝCH RIEŠENÍ A METÓD, KTORÉ BY VIEDLI K PRIRODZENEJ REGENERÁCII DUBOVÝCH STROMOV – DUBA KORKOVÉHO A DUBA CEZMÍNOVÉHO. V SÚČASNOSTI SA TEJTO PROBLEMATIKE VENUJE ZVÝŠENÁ POZORNOSŤ, PRIČOM DÔRAZ SA KLADIE NA ZLEPŠENIE STARÝCH A HĽADANIE NOVÝCH METÓD PRIRODZENEJ REGENERÁCIE.

Na dosiahnutie podpory prirodzenej regenerácie stromov navrhuje portugalská operačná skupina OakRegeneration najrizikovejšie oblasti lesov úplne vyňať z poľnohospodárskej produkcie. V menej ohrozených častiach lesov zas odporúča uplatniť také metódy lesného hospodárenia, ktoré budú viesť k urýchleniu prirodzeného regeneračného procesu stromov.

Stálozelené (korkové a cezminové) dubové lesy

Lesy, v ktorých rastú stálozelené duby – dub korkový (*Quercus suber* L.) a dub cezminový (*Quercus rotundifolia* Lam.) sú dominantami poľnohospodárskej krajiny južného Portugalska. Rozprestierajú sa na výmere približne 1,2 milióna ha. Tieto lesy, ktoré nazývame *Montados*, sú otvorené a sú tvorené dvomi vrstvami :- stromovou časťou a bylinným podrastom (byliny a trávy rastúce pod stromami). Pestovanie stromov má niekoľko možností využitia. Jednak môžu slúžiť ako palivové drevo, či na výrobu dreveného uhlia alebo korku. Žalúde sa používajú na kŕmenie zvierat.

Podrast môže byť vysadený jednoročnými plodinami, ale môže slúžiť aj ako pasienok pre zvieratá. Ďalšou z možností je ponechať pôdu úhorom.

Stromy v týchto lesoch sú považované za akýchsi „ekosytémových technikov“ (Costa et al., 2014), ktorí kontrolujú ekologické procesy a funkcie v lese, zlepšujú štruktúrnu spletnosť, prirodzené prostredie a biodiverzitu. Bohužiaľ, v súčasnosti čelia stromy mnohým rizikám, na ktorých pozadí stoja tak environmentálne ako aj sociálne zmeny. Ich neschopnosť regenerovať prirodzeným spôsobom je hlavnou hrozbou obnovy a starostlivosti o zachovanie *Montados*.

Prirodzená regenerácia je udržateľné riešenie starostlivosti o zachovanie lesov a nesmie byť zanedbávaná. Ešte stále sa nájdu miesta, kde dochádza k regenerácii dubových stromov prirodzeným spôsobom. Pri dodržiavaní istých pravidiel môžu byť tieto plochy zachované, ba dokonca sa môžu aj zvyšovať.

Dlhodobé hľadisko a schémy vyčlenenia

Úspešnosť komplexného a dlhodobého procesu prirodzenej regenerácie závisí od viacerých faktorov, ktoré zohrávajú svoju úlohu v rôznych etapách života stromov. Sem patria:

- Konkurencieschopnosť mladých stromov s podrastom
- Spásanie porastov
- Hustota lesa

Kombinácia abiotických podmienok

Operačná skupina OakRegeneration predpokladá, že vyňatie lesa z poľnohospodárskej produkcie vo vyhradených oblastiach dubových lesov bude začiatkom prirodzeného procesu regenerácie dubov počas druhej lesnej ekologickej sukcesie. Projekt bude analyzovať úspešnosť regeneračných procesov na dvoch pilotných výmerách s rôznou rozlohou vyňatia počas 5 až 20 rokov:

- Korkové duby v blízkosti Atlantiku, vo vlhkých klimatických podmienkach
- Duby cezmínové – vo vnútrozemí – v suchých klimatických podmienkach

Aby mohlo dôjsť k prirodzenej regenerácii stromov, projekt taktiež zahŕňa implementáciu vyňatia lesov z poľnohospodárskej produkcie. Vlastníci lesov, ktorí sú do projektu zahrnutí, majú vo svojich lesoch vyhradené lokality, ktoré sú vyčlenené z poľnohospodárskej produkcie. V týchto oblastiach aplikujú špecifické lesné hospodárske opatrenia a testujú ich v lokálnych podmienkach.

Súbor opatrení manažmentu zahŕňa:

- techniky čistenia podrastov - popasovať sa s konkurenčným bojom medzi mladými stromami a vegetáciou podrastu;
- redukcia/nahradenie zvierat aby nedochádzalo k spásaniu podrastov
- selekcia stromov na prerezávanie a riedenie za účelom optimalizácie lesných podmienok
- používanie chemických a biologických hnojív za účelom zlepšenia pôdnych podmienok vo vlhkých/suchých oblastiach

Čas potrebný na vyčlenenie lesa z poľnohospodárskej produkcie za účelom úspešnej prirodzenej regenerácie stromov bude stanovený dodatočne, na základe inventarizácie prirodzenej regenerácie.

Výsledky projektu

OakRegeneration predstaví výsledky projektu lesníkom a politikom na regionálnej a národnej úrovni. K sledovaniu aktivít, ktoré sa v rámci projektu dejú, vytvorili webovú stránku (www.oakregeneration.pt). Tu je možné sledovať všetky aktivity robené v každej jednej sledovanej oblasti. Webová stránka taktiež obsahuje georeferenčnú platformu a vedecké a technické publikácie týkajúce sa prirodzenej regenerácie.

Partneri projektu

INIAV - Instituto Nacional de Investigaçao Agrária e Veterinária, I.P.

Pol'nohospodárke združenia:

ANSub - Associação de Produtores Florestais do Vale do Sado

AFLOSOR - Associação de Produtores Agro-Florestais da Região de Ponte de Sor

ACHAR - Associação de Agricultores de Charneca

ADPM - Associação para o Estudo e Defesa do Património Natural e Cultural do Concelho de Mértola

Pol'nohospodárske podniky

CL - Companhia das Lezírias, S.A

EDIA - Empresa de Desenvolvimento e Infraestruturas do Alqueva, S.A.

Herdade do Paúl - Sociedade de Gestão Rural, Unipessoal Lda

Anta de Cima - Sociedade Agrícola Unipessoal Lda

Pedro Sacadura Teixeira Cabral Duarte da Silveira

César Sacadura Mexia de Almeida

Carlos Frederico Abecassis do Amaral Neto

Sociedade Agrícola do Casal das Pombas, S.A

Kontakt:

Instituto Nacional de Investigação Agrária e Veterinária, I.P. gap@iniav.pt

Linky:

<https://www.oakregeneration.pt/en/framework/>

<https://inovacao.rederural.gov.pt/2/72-oak-egeneration>

<https://ec.europa.eu/eip/agriculture/en/find-connect/projects/oak%C2%AEegeneration>

Page 81 : https://ec.europa.eu/eip/agriculture/sites/agri-eip/files/field_event_attachments/ais_lisbon_2017_innovation_projects_catalogue_21112017.pdf